

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Deseño de Escenografía
DISCIPLINA	Iluminación I
TITULACIÓN	Título Superior en Arte Dramático
ESPECIALIDADE	Escenografía
ITINERARIO	
CURSO	2º
CRÉDITOS ECTS	2
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Escenografía
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADORA	Alejandra Montemayor Suárez
DOCENTES	Nome e apelidos: Alejandra Montemayor Suárez Horario titorías: Contacto: alejandra.montemayor@edu.xunta.gal
DESCRICIÓN	Estudo da natureza da luz e os seus aspectos físicos. Coñecemento de magnitudes e principios fundamentais. Estudo das fontes de luz. Fundamentos teóricos e prácticos do equipo técnico preciso na iluminación teatral. Entedemento das modificacións da características psicofísicas do personaxe a través da luz. Introducción ao manexo da cor na iluminación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Aconséllanse os desenvolvidos no 1º curso de Escenografía
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☒ Inglés ☐ Portugués ☐

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE	
EE1	Concibir as ideas e propostas que fundamentan a creación do deseño, explorando a dinámica do espazo, do corpo e da luz, valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.
EE2	Proxectar a composición do deseño a través do uso do coñecemento dos procedementos técnicos e de representación.
EE5	Estudar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Obter os coñecementos técnicos precisos e iniciarse nos criterios estéticos no eido da iluminación teatral que no futuro acheguen ao alumnado a ser quen de plantexar e executar un deseño de iluminación a través da dramaturxia da luz.	T2, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5
2. Coñecer os diferentes aspectos relacionados coa luz, as súas peculiaridades, o seu comportamento e natureza física.	T2, T8, X6
3. Comprender a relación entre o traballo do/a iluminador/a, o/a escenógrafo/a, o/a figurinista e o/a director/a de escena.	T3, T8, T13, EE5
4. Potenciar a posta en común e fomentar o respecto tanto ás persoas como aos materiais empregados.	T8

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. O ollo humano	1. Anatomía e vía visual. 1.1. Partes do ollo humano e as súas funcións. 1.2. Formación de imaxes. 1.3. Fotorreceptores. 2. Curva de sensibilidade. 2.1. Visión fotópica, escotópica e mesópica. 2.2. Efecto Purkinje. 3. Respostas do ollo ante a luz. 3.1. Acomodación. 3.2. Adaptación. 3.3. Deslumbramiento. 3.4. Fatiga e postmaxen	0,5
2. Natureza e aspectos físicos da luz.	1. Natureza física da luz. 2. Ondas electromagnéticas. 2.1. Lonxitude de onda. 2.2. O espectro visíbel. 2.3. Espectro continuo e descontinuo.	1

3. Propiedades ópticas da materia.	1. O comportamento da materia ante a luz. 2. Reflexión. 2.1. Absorción. 2.2. Transmisión. 2.3. Refracción. 2.4. Interferencia. 2.5. Dispersión. 2.6. Polarización. 3. Lentes	2
4. Magnitudes luminosas fundamentais.	1. Magnitudes fotométricas. 1.1. Fluxo luminoso. 1.2. Intensidade luminosa. 1.3. Luminancia. 1.4. Iluminancia. 1.5. Rendimento luminoso. 2. Aparatos de medición luminosa. 3. O sólido fotométrico. 4. Curvas fotométricas.	0,5
5. A cor.	1. Natureza da cor. 1.1. O espectro visíbel. 1.2. A cor dos corpos. 1.3. Lonxitude de onda. 1.4. Distribución espectral. 1.5. Temperatura de cor. 1.6. A síntese da cor. 2. Sistemas de clasificación da cor. 3. A cor na luz convencional: os filtros 3.1. Efecto de cor. 3.2. Correctores. 3.3. Difusores. 3.4. Densidade neutra. 3.5. Dicroicos. 4. A cor na tecnoloxía LED: sistemas de mestura de cor 5. Psicoloxía da cor. 4.1. Diferenciación entre cor pigmento e cor luz. 4.2. Luz e cor no personaxe. 6. Modificación dos elementos escénicos a través da cor 7. Percepción visual aplicada á iluminación.	2

6. Fontes de luz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tipos de lámpadas.<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Lámpadas incandescentes. 1.2. Lámpadas de descarga. 1.3. Luz mestura.<ol style="list-style-type: none"> 1.4.. Haloxenuros metálicos. 1.5. Lámpadas de inducción. 1.6. Lámpadas de xenón. 1.7. Tubos luminiscentes. 1.8. Paneis electroluminiscentes. 1.9. Láser. 1.10. Fibra óptica. 1.11 LEDs 1.12. Quimioluminiscencia. <ol style="list-style-type: none"> 2. Factores a ter en conta.<ol style="list-style-type: none"> 2.1. IRC: sistemas de clasificación. 2.2. Distribución espectral. 2.3. Curvas de distribución luminosa. 3. Depreciación da eficiencia luminosa.	1
7. Os proxectores de luz teatral	<ol style="list-style-type: none"> 7.1. Focos de luz convencional. 7.2. Focos de luz LED. 7.3. Outros proxectores	2,5
8. Ubicación dos proxectores.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iluminación frontal. 2. Iluminación lateral. 3. Iluminación de contra. 4. Iluminación cenital. 5. Iluminación contrapicada. 6. Iluminación rasante.	1,5
9. Esquemas básicos de iluminación.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Esquemas de luz xeral.<ol style="list-style-type: none"> 1.2. Sistema Mc Candless. 1.2. Sistema de triangulación. 1.3. Outros esquemas de luz xeral. 2. O aforado da caixa escénica e a luz xeral. 3. Características propias de diferentes tipoloxías de espectáculos. 4. Luces puntuais e de efecto. 5. Modificación das características psicofísicas do personaxe a partires da situación e dirección dos proxectores	1,5
10. Infraestrutura teatral para a iluminación.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Varas manuais e electrificadas. 2. Truss. 3. Torres de rúa. 4. Circuitos e conexións. 5. Cicloramas. 6. Panoramas. 7. Proxectores	0,5

11. O control da luz.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dimmer 2. Patch. 3. Protocolo DMX-512. 4. A mesa de luces <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Control de luz convencional 4.2 Control de LEDs. 	1
12. Traballos en torno á iluminación.	1. Análise do traballo de iluminadores/as pertencentes a distintos campos: teatro, cinema, artes plásticas, arquitectura...	1
TOTAL SESIÓNS		15

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE

Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral	10	4	14
Exposición práctico-teórica	8	2	10
Práctica colectiva	6	2	8
Titorías individuais	2	6	8
Actividades de avaliación. Probas.	4	16	20
TOTAL	30	30	60
PORCENTAXE	50%	50%	

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
Exposicións maxistras.	Exposicións por parte da docente dos coñecementos teóricos precisos para o desenvolvemento da práctica da iluminación teatral.
Exposicións teórico-prácticas.	Faranse no teatro, realizando unha práctica ao mesmo tempo que o docente indica as directrices teóricas.
Prácticas individuais e colectivas.	Desenvolveranse baixo a supervisión da docente, aplicando os contidos aprendidos.
Titorías individuais e colectivas.	Asesoramento sobre os diversos temas que compoñen a programación tanto de xeito teórico como teórico-práctico.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Seguimento	<p>Farase un seguimento personalizado integrado no traballo conxunto do grupo, facendo unha análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística do xeito máis adecuado.</p> <p><i>Titoría presencial:</i> O alumnado ten un período de atención personalizada en horario non lectivo.</p>
------------	--

Orientación	Orientación respecto ás dubidas e inqedanzas que xurdan en cada caso. <i>Tutoría electrónica:</i> O alumnado pode manter contacto permanente co profesor a través do correo electrónico.
-------------	---

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

O alumno deberá establecer unha comunicación previa co docente, mínimo seis semanas antes da data do exame, para aclarar e concretar a estrutura e as particularidades do seu exame.

8.1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Realización dunha proba e s c r i t a s o b r e o s coñecementos teóricos acadados.	T2, T3, T8, X5, X6, EE1, EE2, EE5	80%
Asistencia a clase, puntualidade, participación...	T13	20%

Nota: O 10% de faltas de asistencia a clase suporá a perda de avaliación continua.

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos que se indican na programación	T2, T3, T8, EE1, EE2, EE5	70%
Análise dun video no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	30%

Nota 1: A persoa que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora mínimo seis semanas antes da data do exame.

Nota 2: Considerase necesaria a asistencia a tutorías.

Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos que se indican na programación	T2, T3, T8, EE1, EE2, EE5	70%
Análise dun video no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	30%

Nota 1: A persoa que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora mínimo seis semanas antes da data do exame.

Nota 2: Considerase necesaria a asistencia a tutorías.

Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

REFERENCIAS BÁSICAS

- KUEPPERS, Harald (1985): *Fundamentos de la teoría de los colores*, Ed. Gustavo Gili, Barcelona.
- MATEU TRICÁS, ELSA (2022): *Luces. Fundamentos y estrategias del diseño de iluminación*. Ed. Libros de la Caverna. Granada.
- MORENO, JUAN CARLOS – LINARES, CÉSAR (2005): *Cuadernos de Técnicas Escénicas, Iluminación*. Editorial Ñaque. Ciudad Real.
- SIRLIN, ELI (2006): *La luz en el teatro. Manual de iluminación*. Inteatro, Instituto Nacional del Teatro. Colección Pedagogía Teatral. Buenos Aires.
- TAYLOR, CLIFTON (2019): *Color and light*. Ed. QSM. Los Angeles.
- TORNQUIST, JORRIT (2008): *Color y luz, teoría y práctica*. Ed. Gustavo Gili. Barcelona.
- YOT, RICHARD (2011): *Guía para usar la luz*. Ed. Blume. Londres.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

- BOVA, BEN (2004): *Historia de la luz*. Ed. Espasa Forum. Colección Ensayo y Pensamiento. México.
- DREYER, KEVIN (2020): *Dance and light. The partnership between choreography and lighting design*. Ed. Routledge. Nueva York.
- GALLARDO, SUSANA (2007): *Historia de la luz. El primitivo deslumbramiento ante la luz. Las teorías sobre su naturaleza y sus modernos usos en la industria de la información*. Ed. Capital intelectual. Estación ciencia. Buenos Aires.
- HELLER, EVA (2004): *Psicología del color. Cómo actúan los colores sobre los sentimientos y la razón*. Ed. Gustavo Gili, Barcelona.
- LOISELEUX, JACQUES (2004): *La luz en el cine. Cómo se ilumina con palabras. Cómo se escribe con la luz*. Ed. Paidós, "Cahiers du Cinéma". Barcelona.
- MAAK, TIM HENRYK y PAWLIK, KAY (2011): *Un discurso de la luz*. Editado por Erco, Alemania.
- MANZANO ORREGO, J. JOSÉ (2008): *Electricidad I, Teoría básica y prácticas*. Marcombo Ediciones Técnicas.
- ROSSO, PACO (2019): *Control de la iluminación*. Ed. Paraninfo. Madrid.
- ROSSO, PACO (2017): *Luminotecnia. Iluminación, captación y tratamiento de la imagen*. Ed. Altaria, SL. Tarragona.
- SÁ, ALFRED (2015): *Aplicaciones del LED en diseño de iluminación*. Ed. Marcombo. España.
- SÁNCHEZ, JOSÉ ANTONIO (2005): *Dramaturgias de la imagen*. Universidad de Castilla la Mancha.
- SIMPSON, ROBERT (2003): *Control de la iluminación. Tecnología y aplicaciones*. Ed. Focal Press. Escuela de Cine y Vídeo. Guipúzcoa.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

- Para unha realización segura das prácticas no teatro, será preciso asistir a clase cun calzado axeitado con sola de goma. Non se poderá asistir ás clases prácticas con sandalias ou calzado similar nin con tacóns.
- Está prohibido acudir a clase tendo consumido alcol ou calquera tipo de sustancias estupefacientes.
- Atención á diversidade: ao tratarse dunha materia cunha gran carga práctica, valorarase cada posible situación de xeito particular para garantir unha resposta ás necesidades temporais ou permanentes de todo o alumnado.
- Esta materia precisa desenvolver as súas prácticas na Sala Pedra Seixa.